

20.01.2023

Delaftale

Vand- og naturprojekt Solrød Bæk _ Rent grundvand, skovrejsning og ny natur

Samarbejdsaftale mellem

Miljøministeriet v/Naturstyrelsen, HOFOR A/S og Solrød Kommune

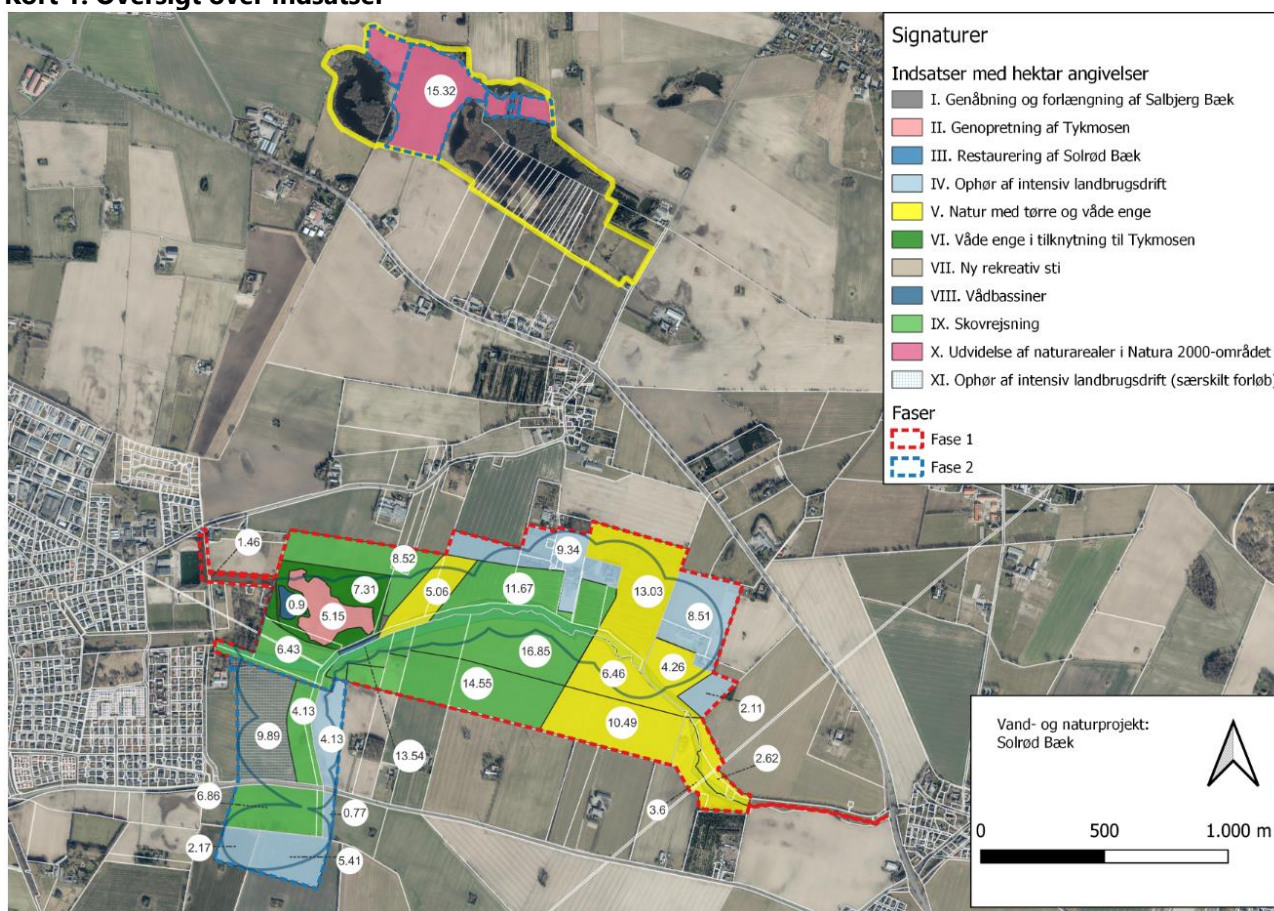
§ 1 Formål

Formålet med denne aftale er at realisere fase 1 af et delprojekt om beskyttelse af grundvandet til HOFORs kildeplads ved Havdrup, skovrejsning og ny natur, som et led i det større multifunktionelle vand- og naturprojekt Solrød Bæk, jf. partnerskabsaftale oktober 2021. Principperne for fordeling af økonomi og ejerskab mv i herværende aftale er også gældende for gennemførelsen af fase 2 af projektet.

§ 2 Aftalens omfang

Projektområdets første fase udgør i alt ca. 140 ha, som for størstedelens vedkommende er udlagt til boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) og som fremover skal beskyttes i et nyt skov- og naturområde og ved at indgå aftaler om pesticidfri drift med jordejere i området. Placeringen af indsatserne kan ses på nedenstående kort 1. Indsatserne omfatter følgende romertal: IV, V, IX. Fase 1 er indrammet af en rød stiplede kant. Fase 2 er indrammet af en blå streg og udgør ca. 50 ha.

Kort 1. Oversigt over indsatser

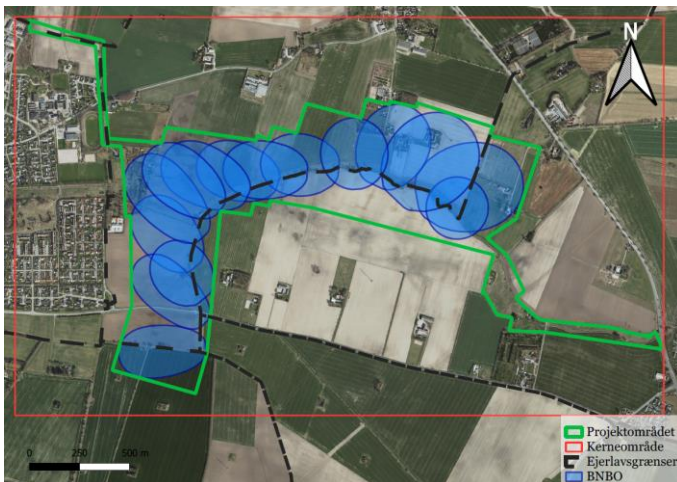

Ophør med erhvervmæssig brug af pesticider inden for HOFORs kildeplads (BNBO)

Projektområdet ligger i indvindingsoplandet til Havdrup Kildeplads, der ejes af HOFOR. På kildepladsen indvindes årligt cirka 2,5 mio. m³ grundvand. Staten har i 2019 udpeget BNBO omkring alle borer til almen vandforsyning som en administrativ ramme for den målrettede grundvandsbeskyttelse rettet mod boringens nærområde. Det fremgår af Miljøministeriets BNBO-vejledning at der er relativt kort transporttid for grundvandet til boringen og dermed kort tid til at træffe forholdsregler, hvis der skulle ske forurening af grundvandet. Der foreligger således en særlig risiko for forurening i BNBO. Et flertal i Folketinget indgik den 11. januar 2019 en aftale om, at erhvervmæssig brug af pesticider som udgangspunkt skal ophøre i de

udpegede BNBO. Aftalen betyder, at kommunerne inden udgangen af 2022 skal foretage en risikovurdering af hvert BNBO samt sikre, at erhvervsmæssig brug i BNBO ophører, bortset fra i eventuelle BNBO, hvor anvendelse af pesticider ikke udgør en risiko.

Solrød Kommune har med hjælp fra NIRAS foretaget en risikovurdering af BNBO udlagt omkring vandboringerne ved HOFOR's kildeplads i Havdrup. Kildepladsen rummer i alt 15 borer med et samlet tilgrænset areal på ca. 140 ha. Der er udlagt BNBO omkring alle kildepladsens borer, og i alt er 22 jordejere berørt af BNBO, jf. kort nedenfor.

På baggrund af risikovurderingen er det Solrød Kommunes vurdering, at der skal ske en indsats for at beskytte grundvandet ved alle 15 borer på Havdrup Kildeplads. Byrådet har derfor vurderet, at indsatser i medfør af denne aftale er nødvendig for beskyttelsen af HOFORs drikkevandsressourcer til Havdrup Kildeplads.

HOFOR prioriterer grundvandsbeskyttelse i indvindingsoplandet til Havdrup Kildeplads højt, da det er meget vanskeligt at finde erstatning for indvindingen, såfremt denne grundvandsressource skulle blive forurenet. Det er derfor magtpåliggende for HOFOR at beskytte ressourcen mod forurening og derved sikre de investeringer, der foretages i anlæg på kildepladsen. Med beskyttelsen af grundvandet sikres en langsigtet fortsættelse af HOFORs indvinding på kildepladsen.

Indsatserne for at beskytte grundvandet er følgende:

1. Frivillig aftale med HOFOR om stop med brug af pesticider på landbrugsjorden inden for del-projektområdet mod fuldstændig erstatning for værditabet på ejendomme, som betales af HOFOR. Jordejeren bevarer ejerskabet til jorden og kan beskytte grundvandet ved fx at tage arealet ud af drift, fortsat dyrke jorden, hvis det foregår uden brug af pesticider, plante skov/ny natur på arealet eller lignende.
2. Frivillig aftale med Naturstyrelsen og HOFOR om salg af landbrugsarealerne inden for del-projektområdet. Naturstyrelsen og HOFOR beskytter grundvandet ved at omlægge de opkøbte landbrugsarealer til skov og natur. Køb af jord finansieres af Naturstyrelsen og HOFOR.
3. Frivillig aftale med Naturstyrelsen og HOFOR om salg af arealerne inden for del-projektområdet i en jordfordeling. Naturstyrelsen og HOFOR beskytter grundvandet ved at omlægge de opkøbte landbrugsarealer til skov og natur.

HOFORs første prioritet er opkøb af landbrugsarealer med og uden jordbytte. HOFOR ønsker efterfølgende, at der anlægges skov i projektområdet jf. kort 1. Rammerne for skovrejsning fastlægges i et

kommuneplantillæg. Skoven anlægges, drives og ejes af Naturstyrelsen. Der tinglyses en varig deklaration som sikrer beskyttelsen på de erhvervede arealer. Det udpegede skovareal udgør i alt ca. 69 ha. På de resterende BNBO-arealer og de resterende tilstødende arealer til BNBO (ca. 70) ønsker HOFOR at etablere natur med fokus på at øge biodiversiteten i området. I de tilfælde, hvor det ikke er muligt at købe jorden, vil HOFOR tilbyde jordejeren en fuldstændig erstatning for værditabet af ejendommen for stop med brug af pesticider.

Fase 1 omfatter i alt ca. 140 ha. Heraf udgør et muligt opkøb af areal til anlæg af skov ca. 49,7 ha og opkøb af areal til ny natur ca. 41,3 ha. Selve Tykmosen, der er beskrevet i en selvstændig delaftale, udgør ca. 13,36 ha. De resterende arealer forventes bibeholdt i privat eje og jordejerne skal her erstattes for værditabet af ejendommen for stop med brug af pesticider. Jordejerne kan herefter vælge forskellige driftsformer som fx skov og natur uden brug af pesticider.

Ved denne delaftales indgåelse er der et politisk nedsat udvalg i Solrød Kommune, der arbejder med en helhedsplan for Havdrup by. Udvalgets opgave er bl.a. at komme med anbefalinger til ny byudvikling i og omkring Havdrup. I den forbindelse har der tidligere været peget på en mulig byudvikling på arealet øst for Ørnesædet. Da der ikke er hjemmel i BNBO-lovgivningen til at forbyde boligudvikling på BNBO-områder er det besluttet at processen vedrørende disse arealer kører uafhængig af det samlede Vand- og Naturprojekt Solrød Bæk. Arealerne er derfor markeret med deres egen signatur, jf. kort 1. Arealet ved Ørnesædet udgør i alt ca. 14 ha. Disse arealer udgør sammen med de øvrige arealer i tilknytning til disse (øst og syd for) samt arealerne i Gl. Havdrup Mose fase 2 i projektet.

Den fortsatte beskyttelse af grundvandet mod forurening skal sikres gennem tinglysning af en deklaration om ingen brug af pesticider, gennem skovrejsning og omlægning af dele af landbrugsjorden til ny natur. De arealer, der er udlagt til skov og tilplantet af Naturstyrelsen vil automatisk blive til fredskov, jf. skovlovens § 3. Når et areal er omfattet af fredskovspligt betyder det, at det skal bevares som skov. Fredskovspligten sammen med tinglysning af den deklaration om pesticidfri drift m.v. medfører i princippet en evig beskyttelse af grundvandet. Arealer udlagt som ny natur vil også blive pålagt betingelser om permanent fremtidig drift og pleje som eng, mose eller lignende.

§ 3 Forventede effekter af delprojektet

Stop med brug af pesticider inden for BNBO på Havdrup Kildeplads, skovrejsning, og ny natur vil reducere risikoen for at forurene grundvandet i området markant. Området omkring Havdrup Kildeplads er i dag marker i omdrift, der pløjes, gødskes og sprøjtes med pesticider. I takt med at arealer opkøbes eller der indgås aftaler om stop for brug af pesticider, vil de boringsnære beskyttelsesområder udvikle sig fra et landbrugsland til et samlet naturområde. Området vil bestå af blandet skov, vedvarende græs samt tørre- og våde enge og moser.

En nytplantet skov bliver på relativ kort tid til et spændende natur- og friluftsområde. Selvom træer er længe om at blive store, er det typisk de første 3 år, der sker mest. Det er her, at man rigtig oplever naturen tage form, hvor dyrene og planterne begynder at indfinde sig, og de tidligere landbrugsarealer begynder at blive til skov og åbne naturarealer. Efter 3-4 år er træerne i mandshøjde, og man kan ikke længere kigge henover dem. En varieret og mangfoldig biodiversitet som i gamle løvskove og på enge og særligt overdrev er dog længere tid om at indfinde sig. Udviklingen vil dog komme gradvist og allerede efter få år vil de almindeligste skovarter være at finde i området. Håbet er at også arter som bl.a. stor vandsalamander og butsnudet frø, der findes i oplandet til projektområdet, vil kunne indvandre på arealerne.

Drænsystemet på de nuværende marker vil over tid bryde sammen i takt med, at de ikke vedligeholdes og ved at træernes rødder gror ind i dem. Drænsystemets sammenbrud vil betyde, at dele af området i

vinterhalvåret får karakter af mose, sump og våde enge. Om sommeren vil afgræsningen af de tørre enge tilpasses med henblik på at opnå gode forhold for både græssende dyr og naturen i engarealerne. Afgræsning af arealerne vil ske med kreaturer eller heste, for at opnå større variation i arealernes naturindhold og for at forhindre tilgroning.

I forbindelse med ændring i arealerne er det vigtigt, at det sikres, at de tilbageværende omdriftsarealer ikke bliver vandlidende.

Reduktion af drivhusgasser

Skovrejsning er en vigtig indsats til at reducere mængden af drivhusgasser i atmosfæren. Ny skov i Danmark vil de første ca. 100 år, indtil skoven bliver moden, binde ca. 12 tons CO₂/ha/år. Det svarer omtrent til en danskers årlige udledning af CO₂. Ved etablering af ca. 56 ha ny skov vil der således årligt kunne opnås en reduktion på ca. 672 tons drivhusgasser.

§ 4 Myndighedstilladelser

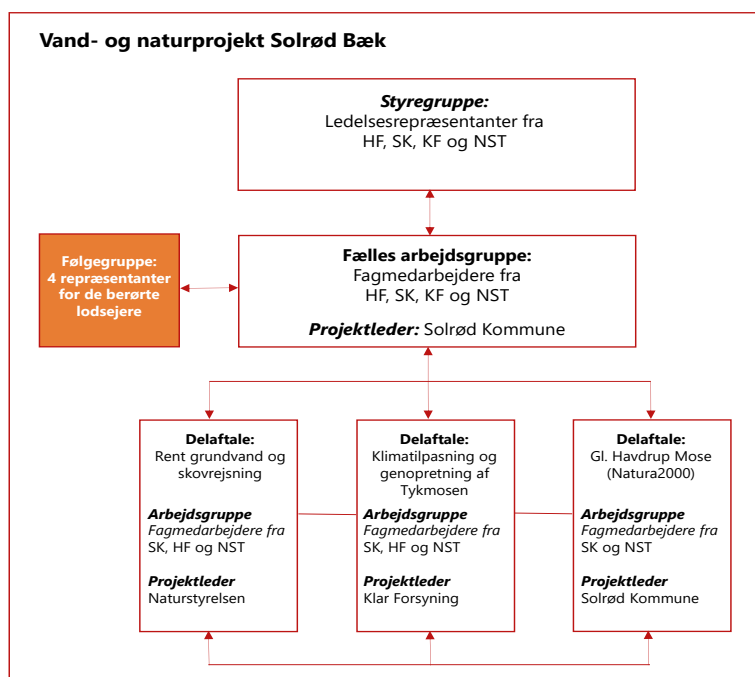
Foreløbigt er der følgende myndighedstilladelser under udarbejdelse:

- *Principbeslutning om ekspropriation (tiltrådt)*
Solrød Kommunes byråd har den 18. maj 2022 besluttet, at der er vilje til at meddele påbud efter miljøbeskyttelseslovens § 24 i de tilfælde, hvor beskyttelse af grundvandet er nødvendigt, men hvor det ikke er muligt at nå til enighed om en frivillig aftale om pesticidfri drift. Aftalerne kan derved indgås på ekspropriationslignende vilkår. Det er dog vigtigt at understrege, at anvendelse af påbud først er noget, der vil komme på tale, hvis alle muligheder for at indgå en frivillig aftale er afprøvet uden at kunne lykkes.
- *Kommuneplantillæg om skovrejsning ønsket.* (Under behandling i Solrød Kommunes planafdeling)
- *VVM-screening af det samlede projekt*

Der vil i forbindelse med detailplanlægningen af projektet blive behov for yderligere myndighedstilladelser.

§ 5 Projektorganisering og sammenhæng med den samlede projektaftale for Vand- og naturprojektet Solrød Bæk

Følgende figur viser sammenhængen mellem denne delaftale og det samlede vand- og naturprojekt Solrød Bæk.

Som figuren viser har *styregruppen* det overordnede ansvar for realiseringen af projektet af det samlede projekt. Dvs. styregruppen skal foretage tilretninger af mål, tidsplan og ressourcer, sikre opbakning til projektet i projektparternes respektive organisationer og løbende lave opfølgning på, om der er fremdrift i projektet.

Den fælles arbejdsgruppe har ansvar for at koordinere de enkelte indsatser, således at de understøtter hinanden. Dvs. koordinere forundersøgelser, detailprojektering, myndighedstilladelser, drøftelser og aftaler med berørte lodsejere, udbudsmateriale mv. samt indstille koordinerede statusberetninger og beslutninger til styregruppen. Solrød Kommune er i første omgang udpeget som projektleder for det samlede projekt. Projektlederen skal fungere som bindeled mellem den fælles arbejdsgruppe og styregruppen.

Arbejdsgruppen for rent grundvand, skovrejsning og ny natur har ansvar for at igangsætte og gennemføre forundersøgelser, detailprojektering, myndighedstilladelser, udbud mv. for delprojektet og løbende rapportere om opfyldelsen af de fastsatte rammer, mål og fremdrift for projektet til den fælles arbejdsgruppe. Naturstyrelsen er udpeget som projektleder for delprojektet.

§ 6 Økonomi

Den projekterede økonomi for denne delaftale fremgår af bilag 1B. Projektets økonomi opdeles herunder i udgifter forbundet med arealerhvervelse, aftaler om pesticidfri drift, anlæg af skov og naturområder samt drift og pleje af disse områder.

6.1 Arealerhvervelse

I det følgende skelnes der mellem opkøb af arealer til skov og opkøb af arealer til nye naturområder. Som tidligere nævnt omfatter herværende aftale første fase af delaftalen vedr. rent grundvand, skovrejsning og ny natur. I fase 1 er det muligt at opkøbe areal til at etablere ca. 50 ha. skov og 41 ha. ny natur indenfor BNBO. Heraf finansiere KLAR Forsyning opkøb af ca. 6,4 ha jord som et led i klimatilpasningsprojektet, men hvor der også kan plantes skov.

Skov:

Det er Naturstyrelsen, der gennemfører opkøb, betaler handelsudgifter og får tinglyst ejerskab til arealerne.

HOFOR medfinansierer, at der på de 50 ha opkøbte arealer til skovrejsning tinglyses en deklaration om ingen brug af pesticider, gødsning og miljøfremmede stoffer. Prisen for deklarationen beregnes som 90 % af erhvervesprisen for jorden og betales af HOFOR. Sammen med fredskovspligten betyder deklarationen, at grundvandsressourcen i princippet vil være beskyttet for evigt. Aftalen er dog betinget af, at HOFOR kan få godkendt alle omkostninger, som aftalen medfører for HOFOR, som §11-tillæg af Forsyningssekretariatet, således at der er fuld sikkerhed for, at selskabet kan finansiere de forpligtelser, som aftalen medfører for selskabet.

Naturstyrelsen medfinansierer 10 % af jordkøbet og anlæg af skov. Naturstyrelsen tager dog forbehold for de bevilligende myndigheders godkendelse af bevillinger på finansloven.

Nye naturområder:

Det er Naturstyrelsen, der gennemfører opkøb, betaler handelsudgifter og får tinglyst ejerskab til arealerne.

HOFOR medfinansierer, at der på de 41 ha opkøbte arealer til ny natur tinglyses en deklaration om ingen brug af pesticider, gødsning og miljøfremmede stoffer med HOFOR som påtaleberettiget. Prisen for deklarationen beregnes som 90% af erhvervesprisen af jorden og betales af HOFOR. Sammen med pålagt

betingelser om permanent fremtidig drift og pleje som eng, mose eller lignende betyder deklarationen, at grundvandsressourcen i princippet vil være beskyttet for evigt.

Aftalen er dog betinget af, at HOFOR kan få godkendt alle omkostninger, som aftalen medfører for HOFOR, som §11-tillæg af Forsyningssekretariatet, således at der er fuld sikkerhed for, at selskabet kan finansiere de forpligtelser, som aftalen medfører for selskabet.

Naturstyrelsen medfinansierer 10 % af jordkøbet og anlæg af ny natur. Naturstyrelsen tager dog forbehold for de bevilligende myndigheders godkendelse af bevillinger på finansloven.

Erstatning for stop med brug af pesticider:

HOFOR indgår aftaler om pesticidfri drift med jordejere, der ikke ønsker at afhænde jorden, på de resterende ca. 50 ha jord inden for BNBO. HOFOR tinglyser en deklaration om pesticidfri drift m.v. med HOFOR som påtaleberettiget. Jordejeren betales en erstatning for værditabet på ejendommen. Aftalen er dog betinget af, at HOFOR kan få godkendt alle omkostninger, som aftalen medfører for HOFOR, som §11-tillæg af Forsyningssekretariatet, således at der er fuld sikkerhed for, at selskabet kan finansiere de forpligtelser, som aftalen medfører for selskabet.

6.2 Anlæg af skov og lysåbne naturområder

Anlægsomkostninger til anlæg af skov og lysåben natur svarende til i alt ca. 91 ha (50 ha skov og 41 ha lysåben natur) inden for BNBO betales 100% af Naturstyrelsen. Naturstyrelsen tager dog forbehold for de bevilligende myndigheders godkendelse af bevillinger på finansloven.

6.3 Drift og pleje af skov og naturområder

Naturstyrelsen etablerer rekreative faciliteter (f.eks. skovveje og naturstier) på skov- og naturarealerne og står for den fremtidige drift af arealerne. Omkostninger til drift og pleje af arealerne afholdes 100% af Naturstyrelsen. Naturstyrelsen sikrer, at der på de arealer, der varigt skal indgå i skovrejsningsprojektet hurtigst muligt efter jordkøbet pålægges fredskovspligt, så vidt det er muligt ifølge Skovlovens regler herfor, og tinglyser de mellem parterne aftalte deklarationer. Naturstyrelsen sikrer også, at arealer der er udlagt som ny lysåben natur bliver pålagt betingelser om permanent fremtidig drift og pleje som eng, mose eller lignende.

§ 7 Afbetalings- og opsparingsordning

Naturstyrelsen har, jf. de særlig bevillingsbestemmelser (BV2.2.13 i finansloven), mulighed for at tilbyde en afbetalingsordning inden for visse rammer, der fastsættes af de bevilgende myndigheder. Såfremt tekstanmærkningen i kommende finanslovsaftaler ændres, ændres denne del af aftalen i overensstemmelse hermed.

På nuværende tidspunkt er rammerne, at Naturstyrelsen inden for et samlet loft på 30 mio. kr. kan mellemfinansiere samarbejdspartners bidrag til etablering af den nye skov. I denne samarbejdsaftale kan Solrød Kommune og HOFOR således aftale at afbetale deres bidrag til erhvervelser i del-projektområdet over en periode på op til 10 år. Naturstyrelsens mellemfinansiering af samarbejdspartners medfinansiering tilskrives ikke renter eller gebyrer.

Såfremt HOFOR ønsker, at gøre brug af muligheden for at afbetale medfinansiering, skal HOFOR stille behørig bankgaranti eller anden form for sikkerhed for det beløb, Naturstyrelsen mellemfinansierer for HOFOR. Bankgarantien skal stilles senest på overtagelsesdagen for det/de erhvervede arealer.

Naturstyrelsen kan endvidere, jf. de særlig bevillingsbestemmelser (BV2.2.13 i finansloven), etablere en opsparingsordning, hvis situationen er den, at der ikke umiddelbart er arealer til salg i del-projektområdet. Naturstyrelsen opretter en projektkonto for hver samarbejdspart, hvor Solrød Kommune eller HOFOR kan

indsætte midler til medfinansiering af fremtidige erhvervelser. Midlerne er placeret på en konto i Naturstyrelsens balanceregnskab med et specifikt projektopgavenummer og flyttes efter aftale over i Naturstyrelsens regnskab, efterhånden som samarbejdsparterne skal medfinansiere nye erhvervelser. Projektkontoen navngives med projektnavnet og indbetalers navn. Opgives projektet helt eller delvist udbetales det indestående på projektkontoen til indbetaleren. Projektkontoen tilskrives ikke renter eller gebyrer.

§ 8 Krav til driften

Anlæg og drift af skov- og naturarealerne inden for del-projektområdet skal i al fremtid udføres på en måde, som er skånsom over for miljøet for at sikre en kvalitetsmæssig acceptabel og uforurenet grundvandsdannelse. Efter erhvervelse af arealerne må der ikke udbringes, håndteres eller opbevares nogen former for pesticider eller gødning på arealerne ligesom der ikke må deponeres, håndteres eller opbevares returjord eller spildevandsslam. De erhvervede arealer til skovrejsning skal hurtigst muligt ophøre med anvendelse som jord i omdrift (kornmarker o.lign.). I 1-3 år kan de dog anvendes som sådan f.eks. indtil en tilplantningsplan er aftalt med Skovrejsningsrådet. Arealerne skal i så fald drives efter reglerne for økologisk landbrug. Formålet med at drive disse arealer som omdriftsarealer i nogle år indtil tilplantningsplanen er klar, er at begrænse ukrudtsmængden, så skovtilplantningen lykkedes bedst muligt, når den gennemføres. Eventuelle indtægter fra driften af arealerne tilfalder Naturstyrelsen.

Naturstyrelsens strategier for naturnær skovdrift, naturpleje, driftsplanlægning, skovrejsning o.a. skal følges (kan findes på www.naturstyrelsen.dk).

§ 9 Information

Ved udarbejdelse af informationsmateriale og lignende til brug for områdets gæster, skal Naturstyrelsen informere om projektets formål, og parternes navne og logoer skal fremgå af pjecer mv.

§ 10 Ansvar

Eventuelt ansvar i forbindelse med erhvervelsen af arealerne, projektets indsatser og drift af området påhviler aftalens parter svarende til det økonomiske bidrag fra hver individuel part.

§ 11 Ikrafttræden, ophør og genforhandling af byrdefordeling

Aftalen træder i kraft ved underskrift af alle parter og løber derefter indtil parterne er enige om, at formålet med aftalen er udtømt. På begæring fra en af parterne kan der optages forhandlinger om en genforhandling af aftalen.

Projektet forventes påbegyndt i 2023.

Godkendt ved alle parters underskrift: